

ajdovščina, 10. avgusta 1967

NAZAJ NI POTI

Vse bolj čutimo, kako tudi naše podjetje doživlja usodo celotne jugoslovanske tekstilne industrije: neprodane zaloge končnih izdelkov hromijo njeno dejavnost, ki ji kar težko vidimo rešitev.

Vendar rešitev iščemo. Iščemo jo pod domačo streho, ker nam že kar odmeva v ušesih od vsakdanjega poudarjanja od vseh strani, da od zunaj ne bo več nikakršne zdravilne injekcije in s tem tudi računamo. Tako so naša prizadevanja bolj kot kdajkoli prej usmerjena navznoter, na naše sposobnosti, naše znanje in našo voljo. Organi upravljanja so v tej zvezi sprejeli že mnogo ukrepov: od zmanjšanja obsega proizvodnje v tkalnici do zmanjšanja osebnih dohodkov vsem zaposlenim.

To so ukrepi, s katerimi hočemo finančno preživeti najkritičnejši čas, v katerem trenutno smo. Toda trajnejša rešitev je samo v cenejši in kvalitetnejši proizvodnji novih artiklov, ki jih bo tržišče sprejelo. Zato so in morajo biti naša prizadevanja hkrati z borbo, da se trenutno obdržimo, usmerjena predvsem na to, da si zagotovimo pogoje za nadaljnji obstoj. To je naloga nas vseh: od zamisli in priprave proizvodnje do dobave naših izdelkov potrošniku. Naše upe polagamo predvsem v novo oplemenitilnico, toda tudi tu ne zgolj v njeno opremo in izdelke, ki jih bo lahko proizvajala, saj imajo tudi druga podjetja take oplemenitilnice, a so vseeno v krizi. Nova oplemenitilnica nam bo samo omogočila uresničevati naše zamisli v iskanju novih poti za obstoj in uveljavitev.

Vsi poznamo in obsojamo okoliščine, ki so pripeljale tekstilno industrijo in naše podjetje v tako stanje. Vemo: kolektiv ni kriv za to, vsaj v glavnem ne, toda to ne more pomeniti, da je zato smotrno čakati od »krivcev«, da nam bodo prinesli rešitev. To moramo ustvariti sami in verjeti, da smo jo sposobni ustvariti. Malodušne in neodgovorne izjave, skomiganja z rameni in škodoželjno kazanje na »verjetne« krivce v podjetju, namesto da bi vsako nejasnost in nepravilnost razjasnili na enega izmed demokratičnih načinov, ki so vsakomur na razpolago, prav gotovo v tem položaju vpliva na kolektiv še bolj uničujoče.

Nazaj ni poti, celo vztrajanje pri tem, kar smo že dosegli, je pogubno. Obstane in razvoj je samo v poti naprej. Izkušnje čisto bližnje preteklosti nam to tako jasno potrjujejo: z artikli, ki jih izdelujemo v zadnjem letu, bi se še pred dvema letoma zelo uspešno uveljavljali na tržišču in ne bi poznali nobenih težav. Toda vse gre naprej: konkurenca in kvaliteta, želje kupcev in hotenja odgovornih organov, pa naj so smotrna in gospodarsko upravičena ali ne; ker so prizadela celo vejo tekstilne industrije, si moramo prizadevati, da ne bomo zaostali v tej skupini utapljaljajočih, ki bi se radi obdržali na površini. Naša neenotnost, preslabo sodelovanje, malodušnost, predvsem pa nezaupanje v svoje sposobnosti in možnosti pa je lahko že samo po sebi dovolj težak kamen, da, obremenjeni z njim, potonemo. GS

IZ VSEBINE:

- Stran 3 Nova oplemenitilnica
- Stran 4 Sklepi organov upravljanja
- Stran 5 Beljenje tkanin
- Stran 6 Vsega po malem za vse

Naš položaj v okviru splošnega stanja v tekstilni industriji

Vsak dan težji položaj tekstilne industrije narekuje skrbne analize stanja in vse česče ter podrobnejše informacije kolektivom. Analiza pogojev in rezultatov poslovanja nam pri tem omogoča ocenitev našega položaja, informacije kolektivu pa so potrebne, da bi bil kolektiv seznanjen z dejanskim stanjem in da bi z razumevanjem sprejemal določene ukrepe ter s konstruktivnim sodelovanjem pomagal premostiti sedanje težave.

Cepprav smo v našem listu že pisali o vzrokih in okoliščinah, ki so izredno zaostriale položaj tekstilne industrije — naš sedanji položaj je tudi stalni predmet razprav na sejah samoupravnih organov — menim, da ne bo odveč, če se ponovno dotaknem glavnih negativnih vplivov, ki so privedli do sedanjega kritičnega položaja.

Ne da bi se spuščali v ocenitev, pod kakšnimi okoliščinami je, v glavnem nenačrtno, zraslo veliko število jugoslovanskih tekstilnih podjetij, danes lahko brez pridržka ugotovimo, da proizvodnja ob primernem obsegu izvoza presega potrebe domačega trga. Toda presežek proizvodnje nad potrošnjo dejansko ni rezultat prevelikih kapacitet tekstilne industrije (izgradnja te je namreč v globali le temeljila na razmeroma nizki porabi tekstila na enega prebivalca), temveč posledica nekaterih nerazumljivih ukrepov ob izvajanju gospodarske reforme, nepravilne vloge trgovine kot posrednika in nekaterih slabosti same tekstilne industrije.

Vključitev jugoslovanskega gospodarstva v svetovno gospodarstvo — kar je eno izmed osnovnih načel gospodarske reforme — naj bi skozi sprostitve uvoza in izvoza pripomogla k zniževanju stroškov in dvigu produktivnosti ter s tem omogočila našim podjetjem uspešen nastop na tujem tržišču. Namen sproščene uvoza vseh vrst potrošnega blaga je predvsem dopolnitev izbire na domačem trgu, uvoz izdelkov, ki jih doma ne proizvajamo in tako zvanj intervencijski uvoz povsod tam, kjer so domači proizvajalci v privilegiranem položaju, da bi s takim uvozom pritisnili na zniževanje cen v prid domačim potrošnikom.

Z razumevanjem in z veliko mero pripravljenosti prispevati k uresničevanju načel reforme smo sprejemali reformo v celoti, toda danes se upravičeno sprašujemo, kdo je odgovoren, da se ta načela ponekod v praksi ne uresničujejo. Nobenega dvoma namreč ni, da je prišlo do občutne stagnacije v tekstilni industriji predvsem zaradi neupravičenega uvoza tekstila, ki pod krinko intervencijskega uvoza polni blagajne raznih uvoznikov in posredne trgovine, saj se po drugi strani, povzeto po izjavah tekstilnih strokovnjakov, uvaža povsem enak ali še slabši tekstil, kot ga proizvajajo ali pa so ga sposobna proizvajati domača podjetja. Pri tem gre namreč povečini za demodirano blago, ki mu je zunaj pošla sezona. Kupuje se često pod ceno, na domačem trgu pa je brez izjeme dražji od domačega tekstila, ker je formiranje prodajne cene preprosto. Trgovska podjetja se ob tem, ker jim je zagotovljen večji in lažji zaslužek z uvoženimi tkaninami tudi do večkratne nabavne cene, branijo prevzemati ustrezne količine tkanin domače proizvodnje. Tudi izbira vzorcev domačega blaga in pripombe s tem v zvezi niso vedno upravičene, ker gre pri tem za izrazit odpor posredniških organizacij (predvsem trgovine), ki se branijo prevzemati kakršenkoli riziko, ko gre za nove vzorce in desene ter namenoma usmerjajo industrijo na proizvodnjo starih, utečenih artiklov.

Drugič večji vzrok za nazadovanje tekstilne industrije je pomanjkanje obratnih sredstev in stalno povečevanje nelikvidnosti v okviru celotne-

ga gospodarstva. To pa verzižno vpliva na obseg proizvodnje in realizacije ter v končni meri na finančni rezultat poslovanja. Zmanjševanje obratnih sredstev (kreditnega denarja v obtoku) kot eden izmed ukrepov Narodne banke za stabilizacijo našega gospodarstva ima namen spraviti potrošnjo vseh vrst v okvir dejanske zmogljivosti ter s tem prispevati k postopni konvertibilnosti (zamenljivosti, trdni valuti) dinarja, oziroma onemogočiti inflacijo (razvrednotenje) dinarja.

Poglejmo, v kakšnem položaju smo se znašli ob tem ukrepu spričo nepripravljenosti v predreformnem obdobju in zaradi nekaterih drugih vplivov.

V predreformnem obdobju gospodarstvo dejansko ni dovolj skrbelo za povečanje lastnih obratnih sredstev. Dosežene sklade po letnih zaključnih računih je pretežno namenjalo za investicije, bodisi za povečanje lastnih kapacitet bodisi posredno za družbeni standard, pri čemer ni odveč omeniti, da je ogromni del narod-

»TEKSTILEC« ZACASNO V MANJSEM OBSEGU

Ko je delavski svet na predzadnji seji razpravljajal o ukrepih za najracionalnejšo uporabo vseh sredstev podjetja, je sklenil, da se za letošnje leto zmanjša tudi obseg našega lista od osem na štiri strani, od katerih naj bodo tri namenjene najaktualnejšemu informiranju in izobraževanju članov delovne skupnosti.

Tako je ta številka, čeprav je dvojna, po obsegu skromnejša od vseh prejšnjih, spremembe pa so tudi v izboru snovi, zlasti pa še v njeni razporeditvi. Prosimo bralce, da sprejmejo te spremembe z razumevanjem.

nega dohodka (akumulacije) otekal za splošno družbene potrebe, ki pa se pri tem ni vedno najracionalneje uporabil. Obratna sredstva je bilo tedaj lahko dobiti od banke, pri tem pa so se seveda povečevala kreditna sredstva na račun emisije (izdaja novega denarja) in s tem razvrednotenja dinarja. Nepravilna usmeritev v pogledu ustvarjanja lastnih obratnih sredstev seveda ne drži za naše podjetje, ker smo praktično šele zadnji dve leti ustvarili določena sredstva za sklade. Naj bo kakorkoli, pomanjkanje obratnih sredstev je danes splošni pojav, tekstilno industrijo in s tem tudi naše podjetje pa zadeva toliko bolj zaradi drugih vplivov, ki kot v začaranem krogu stopnjujejo to pomanjkanje do take mere, da resno ogroža nadaljnje poslovanje. Neustrezne in za normalno poslovanje previsoke zaloge v tekstilni industriji, kar brez izjeme velja tudi za nas, vežejo ogromna obratna sredstva, ki jih ne moremo pokrivati z lastnimi skladi, skoraj v vseh primerih (razen zaloge za izvoz, ki so pogodbeno že prodane) pa tudi ne s krediti. Po drugi strani stalno naraščanje terjatev do kupcev za prodane izdelke, ki tudi vežejo obratna sredstva, onemogoča poravnavanje obvez do dobaviteljev, do prispevkov družbeni skupnosti in do članov kolektiva (za osebne dohodke), kar pa je že zanesljivo znamenje nelikvidnosti (nesposobnost poravnavanja obvez) podjetja. Ob nelikvidnosti, ki ni samo trenutnega značaja, pride normalno do tožb pred gospodarskimi sodišči, pri čemer (Nadaljevanje na 2. strani)

Naš položaj v okviru splošnega stanja v tekstilni industriji

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa so naši dobavitelji v boljšem položaju od nas — industrije. Industrija namreč nima možnosti izbire dobaviteljev, med tem ko naši kupci, bodisi iz vrst industrije, predvsem pa iz vrst trgovine, s pridom izkoriščajo naš položaj, ker so seznanjeni z našimi težavami pri prodaji in ker imajo možnost izbire proizvajalca, ali pa se zatekajo k uvozu. Niso namreč redki primeri, ko naši kupci izsiljujejo skonto (popust ob pravočasnem plačilu po naših pogojih v rokih do 25 dni) za plačilo več mesecev starega dolga, izsiljujejo popuste za blago, prodano v prejšnjih letih, in se branijo plačila sodnih stroškov in obresti, če pride do postopkov pred sodišči, vse z grožnjami o prekinitvi poslovnih stikov, o odpovedi obstoječih naročil, o stavljanju že dobavljenega blaga na razpolago, o vseh mogočih neupravičenih reklamacijah in podobno.

že zapadle terjatve do trgovine po stanju 30. junija 1967. 185 milij. starih din. Ob takem znesku terjatev do trgovine lahko trdimo, kar velja za celotno tekstilno industrijo, da industrija posredno kreditira uvoz tkanin, s katerimi trgovina zapostavlja prodajo in potrošnja domačega blaga. Toda konkretni predlog predstavnika tekstila, naj se trgovini dovoli uvoz šele takrat, ko bi poravnala obveznosti do industrije, ni rodil nikakršnega uspeha.

K sedanjemu nezavidnemu položaju tekstilne industrije so deloma pripomogle tudi slabosti v sami industriji. Jugoslovanska tekstilna industrija, posebno pa slovenska, je zastarela. Stopnja tehnične opremljenosti in sposobnost hitrega obnavljanja proizvodnih kapacitet z modernimi stroji je izredno nizka ob dejstvu, da je pretežni del akumulacije v bližnji preteklosti odtekal v glavnem izven gospodarstva in da po-

smeli biti glede na obseg in vrsto dejanske proizvodnje.

Izguba v proizvodnji je v glavnem nastala kot posledica odstopanja od programiranega asortimenta proizvodnje zaradi razmer v tekstilni industriji ter zaradi višjih stroškov za obresti, amortizacijo in zavarovanje (zaradi revalorizacije, t.j. predpisanega povečanja vrednosti) osnovnih sredstev in zaradi porabe dražjega bombaža po nabavnih pogojih brez vpliva podjetja. Po drugi strani pa je podjetje celo znižalo planirane stroške cev, zabojev, električne energije, goriva za proizvodnjo pare in investicijskega vzdrževanja za 18,5 %, t.j. stroške, na katerih zmanjšanju je temeljil plan in program za prehod na skrajšani delovni čas.

Kljub izgubi v proizvodnji bi bilo mogoče ob normalnih prodajnih pogojih doseči pozitiven finančni rezultat. Toda pri prodaji se podjetje srečuje s pritiskom trgovine na zniževanje cen, v izvozu pa z zaščitnimi carinami držav, v katere izvažamo, ter z nelojalno konkurenco vzhodnih držav, zaradi česar vsa tekstilna industrija izvažajo z izgubo. Pri nas se giblje ta izguba pri tkaninah v višini 25 % in pri preji v višini 18 % od lastne cene.

Poleg vseh teh vplivov na doseženo prodajno ceno in s tem na dohodek je podjetje po sklepu DS odprodalo v začetku leta po znižanih cenah blago iz zaloge preteklega leta, pri čemer je bila dosežena izguba v višini 100 milij. starih din. Vendar pa bo podjetje po posebnem sklepu delavskega sveta pokrivalo to izgubo iz dohodka letošnjega leta le do 32 milij. S din, medtem ko bo razlika 68 milij. S din krita iz dohodka v letih 1968/69. Ob vseh teh okoliščinah in pri nezmanjšanjem izplačevanju osebnih dohodkov v I. polletju izkazuje finančni rezultat po polletnem periodičnem obračunu 6,5 milij. S din izgube zaradi nepokritih osebnih dohodkov. Znesek izgube sicer ni tak, da bi ga podjetje ne moglo pokrivati iz rezervnega sklada, toda upoštevati moramo, da pri tem nismo dosegli nikakršnih sredstev za sklade, ki jih bomo potrebovali za odplačevanje kreditov v letu 1968. Če pa upoštevamo delitveno razmerje dohodka med osebnimi dohodki in skladi po naših pravilnikih, bi znašali nepokriti osebni dohodki 72 milij. S dinarjev ali 20 %, vendar bi pri tem podjetje doseglo 65 milij. S din sredstev za sklade.

Iz analize finančnega rezultata povzemamo, da je, brez upoštevanja drugih vplivov na doseganje dohodka, glavni vpliv za doseženo izgubo prodaja tkanin iz zaloge pod lastno ceno. Če pa upoštevamo, da je bila prodaja po znižanih cenah nujna glede na pomanjkanje obratnih sredstev in splošno tendenco nazadovanja prodaje na domačem trgu, potem ugotovimo, da je doseženi negativni finančni rezultat nezbežna posledica splošnih razmer.

Negativni finančni rezultat v obsegu 6,5 milij. S din nepokritih osebnih dohodkov namesto 110 milij. S din planiranih sredstev za sklade v I. polletju, ob povečanju nelikvidnosti v gospodarstvu, občutno vpliva tudi na našo nelikvidnost. Vendar pa se bo glavni vpliv pokazal šele v letu 1968, ko podjetje v primeru podobnega rezultata v II. polletju ne bo imelo nikakršnih sredstev za sklade. S tem pa, razen s sredstvi amortizacije, podjetje ne bo moglo poravnati obvez za odplačevanje kreditov v letu 1968 v približnem znesku 100 milij. S din. Skratka: v letošnjem letu bi moralo podjetje, ne glede na planirano višino, ustvariti vsaj 100 milij. S din sredstev za sklade, da bi v prihodnjem letu ob normalnih pogojih poslovanja lahko poravnalo svoje obveznosti.

Kakšne so torej naše možnosti za nadaljnji obstoj?

Nobenega dvoma ni, da stroškov v višini, kot jih imamo pri tej proizvodnji, ne moremo pokrivati iz dobička (pozitivne razlike pri prodaji), ker dobička skoraj več ni. Zato lahko v konkretni situaciji povzamemo edino ta logičen sklep: Zmanjšati je treba stroške za vsako ceno, četudi delno na račun osebnih dohodkov, ali najti in osvojiti proizvodnjo, ki bi jo trg prevzel po ustreznih cenah in ki bi poleg kritja lastne cene zagotavljala ustrezno stopnjo rentabilnosti poslovanja.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Tudi takih stroškov si ne bi smeli privoščiti, pa jih še vedno dopuščamo

Tudi vpliv visokih zalog na pomanjkanje obratnih sredstev se odraža kot posledica prav takšnega pomanjkanja obratnih sredstev tako pri naših kupcih kot pri naših dobaviteljih. Problem visokih zalog surovin in materiala je podedovan iz časov, ko je zaradi pomanjkanja materiala morala industrija nabavljati material na zalogo takrat, ko ga je dobila, da bi pomanjkanje ne vplivalo na normalni potek proizvodnje. Danes se te zaloge morale formirati v trgovini, da bi industrija ob pomanjkanju obratnih sredstev nabavljala material takrat, ko ga potrebuje in v manjših količinah. S sredstvi, ki bi se na ta način sprostil pa bi lahko svoje izdelke prodajali pod ugodnejšimi plačilnimi pogoji. Trgovina danes zaradi pomanjkanja obratnih sredstev ni sposobna sprejeti teh zalog, niti ne formirati potrebnih zalog materiala za bodoče poslovanje, medtem ko so v naših skladiščih prevelike zaloge, ki jih morda drugje industrija potrebuje, ali pa so te zaloge že celo nekurantne.

Problem naraščanja zalog gotovih izdelkov in s tem vezave obratnih sredstev se postopno povečuje zaradi že omenjenega uvoza. Poleg tega pa na naraščanje zalog veržno vplivajo še druge okoliščine. Zaradi pomanjkanja obratnih sredstev in praktično skoraj popolnoma zamrle prodaje tkalnice postopoma zmanjšujejo proizvodnjo, pri čemer, razumljivo, naraščajo naše zaloge preje. Tudi drugi potrošniki preje zmanjšujejo nabave, kar stopnjuje problem tovrstnih zalog. Pomanjkanje obratnih sredstev v konfekciji je povzročilo njeno usmeritev na storitveno proizvodnjo za izvoz iz tkanin inozemskega kupca, kar je zahtevalo pri proizvajalcih tkanin določeno preusmeritev ali povečanje zalog ustrezne proizvodnje. Neodgovoren uvoz tkanin trgovskih podjetij pa ima poleg vpliva na nazadovanje tekstilne industrije v pogledu proizvodnje in realizacije še tudi neposreden vpliv na obratna sredstva. Trgovina je namreč angažirala ogromna sredstva za že omenjeni uvoz tkanin, pri tem pa dolguje industriji znatna sredstva za prodane izdelke. Pri nas znašajo

sluje naša industrija danes praktično brez skladov. Tako stanje ima v sedanjem težkem položaju dvojni negativni vpliv. Visoki vzdrževalni stroški in nizka tehnična zmogljivost vplivajo na formiranje lastne cene. Ta pa je za sedanje razmere previsoka, da bi se tekstilna industrija lahko prilagodila zahtevam in pogojem inozemskega ter domačega trga. Slabosti naše industrije pa se kažejo tudi v tem, da je bilo v preteklosti premalo storjeno za izboljševanje tehnoloških postopkov, izpopolnjevanje organizacije poslovanja, za boljše kadrovske politiko in politiko nagrajevanja, kar vse v največji meri vpliva na rentabilnost in ekonomičnost poslovanja.

Iz dosedanjih navedb so razvidni glavni nujni in notranji vplivi, ki so privedli tekstilno industrijo v kritičen položaj do stopnje, ki ogroža njen nadaljnji obstoj. Prav v tej situaciji se približujemo tistemu odločilnemu trenutku, ko bo marsikatero podjetje zaradi nelikvidnosti, poslovnih izgub, nesposobnosti prilagoditve na novo nastali situaciji in zaradi drage proizvodnje prenehalo poslovati.

In kakšen je v teh okoliščinah konkretni položaj naše tovarne? Letošnje leto je v pogledu poslovanja naše tovarne značilno zaradi navedenih okoliščin, ki vplivajo več ali manj enako na celotno tekstilno industrijo. Razumljivo je, da je stagnacija v tekstilni industriji z vsemi posledicami, zlasti z vplivom na dohodek, prizadela prav tako našo tovarno in da takega razvoja vplivov na poslovanje ni bilo mogoče predvideti v programu za skrajšani delovni čas. Nasprotno, podjetje je računalo celo na ugodnejše poslovne rezultate na podlagi analize pogojev ob prehodu na skrajšani delovni čas, vendar se ta pričakovanja v II. polletju niso uresničila. Količinsko je sicer podjetje doseglo razmeroma ugodne proizvodne in prodajne rezultate, vendar pa tako proizvodnja kot prodaja odstopata po svoji strukturi od planiranega asortimenta, zaradi česar je nastala izguba že pri proizvodnji. Stroški proizvodnje so bili namreč večji, kot bi

Naš položaj v okviru splošnega stanja v tekstilni industriji

(Nadaljevanje s 2. strani)

Res je, da zmanjševanje že tako nizkih osebnih dohodkov ni najboljša rešitev, je pa poleg prizadevanja za znižanje vseh vrst poslovnih stroškov edina, če pri tem upoštevamo dejstvo, da imamo skoraj edino večjo možnost za preusmeritev proizvodnje z dograditvijo in dopolnitvijo oplemenitilnice, ki pa nam bo vplivala na izboljšanje poslovnih rezultatov v najboljšem primeru šele v letu 1968. Kot trenutno kaže, si lahko izboljšamo poslovne rezultate v letošnjem letu poleg predvidenega znižanja poslovnih stroškov samo še s pravočasnim in temeljitim izkoristkom kaširnega stroja, ki je tik pred dovršitvijo montaže. Toda pri tem bo treba posvetiti maksimalno pozornost vzorcem in kvaliteti brez nenormalnega odstotka proizvodnje v klasah, zlasti pa angažirati vse sile in sposobnosti za prodajo teh izdelkov, sicer nam bo proizvodnja obležala na zalogi in stanje še poslabšala. Prav v tej situaciji pa si ne moremo dovoliti, da bi proizvajali blago na zalogo, ker nimamo kritja v obratnih sredstvih, kasnejša prodaja takih zalog pa je spet mogoča edino z izgubo.

Da bi prebrodili trenutno krizo, ki se v okviru tekstilne industrije pojavlja tudi pri nas, je bila v podjetju sprejeta že vrsta ukrepov, delovski svet pa je sprejel tudi nekaj konkretnih sklepov za prilagoditev poslovanja na novo nastalemu položaju:

— Odločitev za dopolnitev in modernizacijo oplemenitilnice je eden prvih ukrepov, s katerim si je podjetje ob dejstvu, da z obstoječo opremo tkalnice in oplemenitilnice s sedanjo strukturo proizvodnje nimamo perspektive, zagotovilo preusmeritev proizvodnje. Zal je realizacija te investicije zaradi težave z zagotovitvijo sredstev za financiranje zapoznala za eno leto.

— Postopno zmanjšanje proizvodnje na manj rentabilnih stavah in s tem zmanjšanje števila zaposlenih je bilo izvedeno ob pomanjkanju naročil, da bi se z ustavitvijo nerentabilnih stav zmanjšali proizvodni stroški in osebni dohodki ter zaradi odločitve, da nimamo možnosti in opravičila za proizvodnjo na zalogo.

— V teku je izpopolnitev organizacije strokovnih služb, s katero bi zagotovili večjo uspešnost poslovanja.

— Uveljavljeni so ukrepi za izboljšanje delovne discipline z namenom, da racionalneje izrabi delovni čas in izboljšamo produktivnost.

— Na posvetovanju strokovnih služb oziroma razširjenega kolegija z vodstvi ekonomskih enot je bila nakazana potreba po znižanju stroškov in proučena konkretnjša oblika informiranja ekonomskih enot o višini in odstopanjih v poslovnih stroških zaradi neposrednega in hitrega ukrepanja.

Konkretni sklepi delavskega sveta v zvezi z nastalim položajem pa so:

— Sklep o omejitvi uporabe sklada skupne porabe in rezervnega sklada v namene, ki jih določajo organi upravljanja, da bi bila razpoložljiva sredstva teh skladov prvenstveno namenjena za kritje eventualne izgube ob koncu poslovnega leta.

S tem v zvezi sta bila sprejeta tudi posebna sklepa o zmanjšanju obsega »Ajdovskega tekstilca« in o neizplačilu nadomestil za rekreacijo v tekočem letu. Medtem ko polovica stroškov za izdajo tovarniškega glasila bremeni sredstva skupne porabe, polovica pa materialne stroške, bremenijo izplačila za rekreacijo (planirana višina 13 milij. S din) v celoti sklad skupne porabe. Pri tem je treba poudariti, da bi bila sicer letošnja izplačila za približno 45 % nižja, kolikor znašajo prispevki, ki so za taka izplačila v letošnjem letu predpisana.

— Sklep o odložitvi izplačila razlike osebnih dohodkov po zaključnem računu za preteklo leto v višini 43 milij. S din bruto sredstev do zaključnega računa za leto 1967, da bi v primeru ugotovitve izgube ob koncu leta, ki je ne bi bilo mogoče pokrivati iz drugih sredstev, izgubo pokrivali tudi iz teh sredstev.

— Sklep o kritju izgube, dosežene pri prodaji tkanin po znižanih cenah, po katerem se iz letošnjega dohodka krije le 20 % te izgube (manj po predpisih ni mogoče), 30 % prihodnje leto, 50 % pa v letu 1969.

— Sklep o zmanjšanju izplačevanja osebnih dohodkov za 20 % od doseženih sredstev po enoti proizvoda. To znižanje predstavlja v odstotkih nepokrite osebne dohodke po polletnem obračunu, če bi pri delitvi na osebne dohodke in sklade upoštevali delitveno razmerje po planu za tekoče leto.

Znižanje osebnih dohodkov je praktično največja možnost za znižanje lastne cene in s tem vpliva na dohodek poleg preusmeritve proizvodnje, za katero pa vemo, da v trenutni tržni situaciji ni veliko možnosti. Kljub temu pa je jasno, da je znižanje osebnih dohodkov najbolj boleč ukrep, vendar pa nujen, če naj si ob tako znižani lastni ceni proizvodnje zagotovimo vsaj nekoliko ugodnejšo možnost za proizvodnjo takih artiklov, ki jih danes proizvajamo z izgubo.

Razumljivo je, da mora biti ta ukrep le prehodnega značaja, če pri tem računamo na preusmeritev proizvodnje z novo oplemenitilnico in da anomalije na področju prodaje in potrošnje tekstila ne morejo trajati v nedogled. V nasprotnem primeru ob naši sedanji strukturi proizvodnje, ob nezmanjšanih stroških in sedanji tržni situaciji nimamo nadaljnje perspektive.

Glede na to, da z uspehi nove oplemenitilnice v bližnji prihodnosti še ne moremo računati, je naša dolžnost, da v prehodnem obdobju z obstoječimi kapacitetami, ob največji angažiranosti za zniževanjem stroškov, s prizadevanjem slehernega člana kolektiva po možnosti zagotovimo neprekinjeno proizvodnjo. Pri tem moramo, če bo treba in mogoče, računati tudi na povečani izvoz, čeprav v izgubo. Izguba bo namreč ob polni izrabi kapacitet (izvzemši nerentabilne statve) in ob prizadevanju za zniževanje stroškov toliko manjša. Po drugi strani pa si bomo s tem zagotovili devizna sredstva za uvoz, da bi kasneje ob preusmeritvi proizvodnje ali ureditvi razmer na trgu lahko povečali prodajo na domačem trgu. Zaradi tega vsako predčasno ustavljanje proizvodnje ob izrabi brezplačnih dopustov do skrajne nujnosti ne pride v poštev.

Delovski svet je s tem v zvezi sprejel sklep, da se ob pomanjkanju naročil ne zmanjšuje proizvodnja z odpuščanjem določenega števila zaposlenih, temveč da se po potrebi izrabljajo brezplačni dopusti. V takih primerih pripravijo predloge za brezplačne dopuste vodje EE, dokončne odločitve pa sprejemajo kadrovske komisije po EE. Poleg primera pomanjkanja naročil lahko pride do brezplačnih dopustov tudi ob pomanjkanju surovin. Ob kritičnem stanju v pogledu razpolaganja z obratnimi sredstvi namreč lahko pride do primera, da ne bo vselej sredstev za pravočasno nabavo bombaža. Prav tako bo potrebna polna mera razumevanja članov kolektiva, če ne bo vedno mogoče pravočasno zagotoviti denarnih sredstev za izplačilo osebnih dohodkov.

V dokaj obširnem sestavku sem skušal objektivno prikazati sedanji položaj naše tovarne v okviru obsevnega kritičnega stanja tekstilne industrije brez vsakih olepšav, zato sem se tudi v največji meri izogibal številk, odstotkov in strokovnih izrazov. Ni namreč namen tega sestavka obravnavati dosežene rezultate, pač pa seznaniti člane kolektiva s trenutnim stanjem, da bi lahko z razumevanjem sprejemali določene ukrepe in s sodelovanjem predlagali kakršnekoli rešitve z namenom, da se poslovanje prilagodi sedanjim pogojem in konkretno za ublažitev nastale situacije. JS

Nova oplemenitilnica

PRVI STROJI KMALU V POGONU

Ideja za novo oplemenitilnico se je rodila že v maju lanskega leta. Začele so se intenzivne priprave. Vodstvo podjetja se je moralo spoprijeti z mnogimi težavami. Najprej si je bilo treba zagotoviti sredstva, potem se je začela dolga, mučna procedura z našimi bankami in uvozniki.

Začetek obratovanja nove oplemenitilnice je bil napovedan že za lansko jesen. Od takrat je minilo skoraj leto negotovosti. Ugibali smo, ali bo nova oplemenitilnica ali je ne bo. Končno so se tudi največji pesimisti prepričali, da bomo oplemenitilnico dobili, ko smo na dvorišču zagledali italijanske kamione, ki so nam pripeljali prve stroje za novo oplemenitilnico.

Kako bo videti celotna nova oplemenitilnica?

Celotna belilnica bo zavzemala ves prostor od skladišča surovega blaga do kosmatilnice. Zaradi agresivnih plinov bo ta oddelek s steno ločen od preostalega.

V sedanji adjustirnici in bivšem skladišču gotovega blaga bo nov su-

šilno-razpenjalni stroj s foulardom. V sedanji kosmatilnici bo vesna sušilnica, v prostoru pred bivšim skladiščem gotovega blaga pa parilnik za tiskarno. Na sedanjem hodniku bo stal nov kalander. Za potrebe filmske tiskarne je bilo potrebno pokriti prostor med nakladalno rampo in bivšim centralnim skladiščem. Kaširni in premazovalni stroj bosta montirana v južnem delu centralnega skladišča, kosmatilni stroji pa v severnem delu. Zaradi pomanjkanja prostora se ureja nova adjustirnica v prostorih skladišča bombaža.

Poleg strojev zahteva nova oplemenitilnica velike investicije v instalacije. Vsi večji porabniki toplotne energije: sušilno-razpenjalni stroj, vesna sušilnica in kaširni stroj bodo ogrevani direktno z kurilnim oljem, s čemer bomo razbremenili kotle. Zaradi tega je bilo treba vgraditi še eno cisterno za kurilno olje. Od tam se sedaj gradi instalacija za olje do posameznih strojev.

Poleg tega so v gradnji električne, vodne in parne instalacije. Poleg

tega bo treba iz cele oplemenitilnice speljati kanale za odpadno vodo v sedanji filter za odlpake.

V oplemenitilnici so stroji, ki oddajajo veliko toplote in stroji, iz katerih izhajajo strupeni oziroma eksplozivni plini, zato bo treba poskrbeti za intenzivno prezračevanje.

Oplemenitilnica zahteva mnogo pomožnih prostorov, zato je bil ves severni del uprave preurejen v pomožne prostore, kjer bodo skladišče barv in kemikalij, barvna kuhinja, skladišče šablon, pralnica šablon za tiskarno ter skladišče lepila za kaširnico.

Ker se bo kontrolni laboratorij preselil v sedanje skladišče barv in kemikalij, bo treba urediti skladišče barv in kemikalij v kleti ob barvarni.

Kdaj bo vse skupaj steklo?

Kot sem že omenil, so prvi stroji že tukaj. Kaširni stroj je že montiran, manjkajo še samo priključki. Vesna sušilnica čaka na montažo. Najprej bo treba preseliti kosmatilnico v bivše centralno skladišče. Tiskarski stroj je že pri nas in čaka na montažo v novih prostorih. Su-

šilno-razpenjalni stroj in parilnik bomo dobili v prvi polovici tega meseca. V septembru bosta prišla še belilnica in kalander.

Kdaj bo vse to montirano in kdaj bo steklo, se še ne da točno predvideti. Predvideno je, da bo enkrat v novembru že vse montirano in kmalu nato normalno teklo.

Ob novi oplemenitilnici se postavlja vprašanje kadrov. Rabili bomo še dva tehnika izmenovodja. Delavcem, ki bodo delali na strojih, bo treba nuditi nek tečaj, v katerem se bodo vsaj delno strokovno usposobili.

Ravno ob novi oplemenitilnici je ves kolektiv postavljen pred veliko, odgovorno nalogo. Imeli bomo novo moderno oplemenitilnico, ki bo stala pol milijarde starih dinarjev. Možnost izdelave najrazličnejših tkanin bo velika. Potruditi se bomo morali najti nove artikle, nove donosne artikle kvalitetno izdelati in jih na tržišču uspešno plasirati. Če tega ne bomo uspeli, bomo imeli v oplemenitilnici mrtvih petsto milijonov.

SKLEPI ORGANOV UPRAVLJANJA

V zadnji številki Tekstilca smo pisali o sklepih 6. seje delavskega sveta ter o sklepih 18. seje — zadnje starega upravnega odbora, ki sta bili 18. 5. 1967. in prve novoizvoljenega, ki je bila 29. 5. 1967.

Do 1. avgusta je imel nato delavski svet še dve seji; 11. in 20. julija, upravni odbor pa, ki se sedaj praviloma sestaja vsak teden, še sedem sej. Glede na to, da je upravni odbor sprejel v tem času 30 novih sklepov, nam ni mogoče pisati o vsakem posebej, zato jih bomo le naštel. Najvažnejši sklepi pa so bili že tako le predlogi delavskemu svetu, ki jih je le-ta sprejel, in o njih pišemo pri sklepih delavskega sveta in v članku tov. Skvarča o stanju v tekstilni industriji in našem podjetju.

Odobrena je bila prodaja gorilnika za mazutno kurjenje po dejanski vrednosti.

Po obravnavi možnosti za pomoč arabskim državam za odpravo posledic izraelsko-arabske vojne je delavski svet sklenil, da zaradi izgube v poslovanju, iz sklada skupne porabe ne more ničesar prispevati. Ker pa člani delavskega sveta v sedanjem stanju niso bili tudi za darovanje enodnevnega zaslужka, so nato sklenili priporočiti sindikalni podjetnici, da organizira akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov med člani kolektiva.

Zaradi daljše odsotnosti dveh članov komisije za nabavo, prodajo, oceno in likvidacijo osnovnih sredstev, je bila komisija na novo imenovana in določena dva namestnika

činski odlok je delavski svet ustanovil štab reševalne službe za varstvo pred takimi nesrečami in ukrepanje v primerih, če bi do njih prišlo.

O predlogu za nabavo šestih vozilčkov za prevoz blaga v novo adjustirnico je delavski svet menil, da je treba podrobneje proučiti število potrebnih vozilčkov in njih ceno. Predlog je nato odstopil v rešitev upravnemu odboru, ker se za nabavo mudi.

Glede na pomanjkanje obratnih sredstev je delavski svet sklenil, da se sklad skupne porabe poleg začasne uporabe za izplačilo osebnih dohodkov po potrebi uporablja tudi za obratna sredstva.

GS

SKLEPI UPRAVNEGA ODBORA

2.—8. seja

Na svojih sejah, ki jih je imel v času od 5. 6. do 31. 7. 1967., je upravni odbor sprejel sklepe o:

— analizi vzrokov za razliko med kalkuliranimi in dejanskimi stroški v oplemenitilnici,

— o pripravi poročila o vzrokih okvare puhal in navodila za mazanje strojev v oplemenitilnici,

— o delavcih, ki naj zastopajo podjetje ob stikih s poslovnimi strankami,

— o ugotovitvi krivca za to, da niso bili pravočasno poslani vzorci poslovnim strankam,

— o ugotovitvi vzroka za naročilo dveh prevoznikov za isti prevoz,

— o preložitvi rešitve ugovora Marije Bizjak III na prihodnjo sejo upravnega odbora,

— o nepristojnosti upravnega odbora za reševanje vprašanja odpovedi dela Vilmi Krašni,

— o proučitvi vseh možnosti za zmanjšanje stroškov,

— o proučitvi ustreznosti razporeditve delavcev po delovnih mestih,

— o predlogu DS o uporabi sklada skupne porabe in rezervnega sklada za leto 1967,

— o predlogu DS, da se za leto 1967 ne izplačujejo nadomestila za rekreacijo,

— o predlogu DS za odložitev izplačila OD po ZR za leto 1966,

— o predlogu DS o nadaljnjem izplačevanju polnih osebnih dohodkov,

— o predlogu DS o neplačanih dopustih v primerih začasnega pomanjkanja dela v podjetju,

— stališče upravnega odbora do dela v 42-urnem delovnem tednu,

— o odobritvi službenega potovanja v inozemstvo (Milan — Italija),

— o zavrnitvi ugovora Marije Bizjak III proti odločbi o razporeditvi na drugo delovno mesto,

— o zavrnitvi ugovora Marije Rustja proti odločbi o odpovedi dela,

— o zavrnitvi ugovora Slavka Samca proti odločbi o razporeditvi na drugo delovno mesto,

— o pripravi predloga o delavcih, ki naj bodo pooblaščenji podpisovati prepustnice za izhode iz podjetja med delovnim časom,

— o dopolnitvi sklepa o pooblaščenjih za podpisovanje prepustnic,

— o pripravi predloga o načinu nagrajevanja trgovskih predstavnikov za prodajo moltoprena,

— o odobritvi periodičnega obračuna za I. polletje 1967,

— o kritju ugotovljene izgube zaradi nepokritih osebnih dohodkov za I. polletje 1967 iz rezervnega sklada,

— o predlogu delavskemu svetu o začasnem izplačevanju 80 % osebnih dohodkov,

— o ugoditvi ugovora skladiščnika Alojza Krapenca,

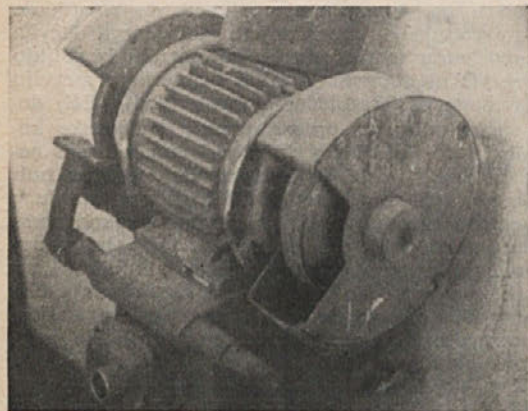
— o nabavi 4 vozilčkov za prevoz blaga v novo adjustirnico,

— o odobritvi službenega potovanja v inozemstvo (ZR Nemčija),

— o odobritvi službenega potovanja v inozemstvo (Brescia — Italija),

— o pripravi plana potreb po strokovnem kadru po ekonomskih enotah.

GS

Nашa metla je bila tokrat v tkalnici in se ustavila tudi ob tem strojčku. Že normalno ako bo na njem opazilo dve hudi pomanjkljivosti, ki lahko povzročita škodo in nesrečo

SKLEPI DELAVSKEGA SVETA

7. seja dne 11. 7. 1967.

Delavski svet je na tej seji najprej sprejel sklep o kritju in razporeditvi razlike v cenah pri prodaji zaloga v letu 1967, nato pa ob obravnavi poslovanja podjetja v prvih štirih mesecih leta 1967 še naslednje sklepe:

— o omejitvi uporabe rezervnega sklada in sklada skupne porabe za leto 1967;

— o neizplačilu nadomestila za rekreacijo za leto 1967;

— o odložitvi izplačila razlike osebnih dohodkov po zaključnem računu za leto 1966;

— o izplačevanju polnih osebnih dohodkov do izdelave periodičnega obračuna za prvo polletje 1967;

— o izrabi neplačanih dopustov v primerih pomanjkanja dela;

— o delu v 42-urnem delovnem tednu.

O razlogih in vsebini teh sklepov, razen zadnjega, piše tov. Skvarč v navedenem članku, z zadnjim sklepom o delu v 42-urnem delovnem tednu pa je delavski svet odločil, da podjetje še naprej dela v 42-urnem delovnem tednu, ker dosega predvidene količinske in druge rezultate, čeprav ne dosega finančnega rezultata, ker je presodil, da to ni posledica poslovanja podjetja, ampak sedanjih splošnih razmer v našem gospodarstvu.

Delavcem, ki jim je prenehalo delo v podjetju zaradi zmanjšanja obsega proizvodnje in so se zaposlili v Fructalu še preden so lahko izrabili ostanek letnega dopusta, do katerega so imeli pravico, je delavski svet odobril izplačilo nadomestila za neizrabljen del letnega dopusta.

članov, da bo lahko vsak čas sklepčna.

Odobren je bil najem še ene cisterne za kurilno olje, za katero je delavski svet že sprejel sklep o nabavi, ker je za podjetje trenutno ugodnejši najem kot nabava.

Za novo kosmatilnico je bila odobrena nabava cilindričnega filtra iz Italije za ceno 1,960.000 Lit in carinske stroške.

Na koncu seje je delavski svet razpravljal in sprejel sklep tudi o nadaljnjem izhajanju in obsegu našega lista, o čemer pišemo na drugem mestu.

8. seja dne 20. 7. 1967.

Na tej seji je delavski svet obravnaval periodični obračun za I. polletje leta 1967. ter ga s sklepom sprejel. V zvezi z ugotovljenimi rezultati v periodičnem obračunu je sprejel še sklep o kritju ugotovljene izgube zaradi nepokritih osebnih dohodkov za I. polletje 1967. iz rezervnega sklada ter sklep o začasnem izplačevanju 80 % osebnih dohodkov. Tudi o tem pišemo v članku tov. Skvarča.

Ker je enemu članu kolektiva prenehalo delo v podjetju, drugi pa se je odpovedal kreditu iz sredstev podjetja za individualno stanovanjsko izgradnjo, je ostalo neizrabljeno 2 milijona starih dinarjev sredstev. Zato je DS ustrezno spremenil svoj lanski sklep, s katerim so bila razdeljena vsa sredstva za stanovanjsko izgradnjo, in pozval še morebitne druge delavce, ki jim je bil odobren kredit in ga ne bodo izrabili, da se mu odpovedo, da bi lahko čimprej ta sredstva odobrili drugim interesentom.

V zvezi z republiškim zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi hudimi nesrečami in ustreznim ob-

Nesreče pri delu

V juniju se je dogodilo pet lažjih nesreč pri delu, dve v EE predilnici, dve v EE pomožni obrati in ena v EE uprava.

Delavec FM je nameščal jermen na jermenico, ker je bil pri opravljanju dela premalo pozoren, mu je potegnil jermen prst med jermen in jermenico in mu pri tem snelo noht. Odsotnost z dela je trajala pet dni.

Delavec ZT je navijal vzmet na stružnici in je pri tem lomil žico z roko. Vzmet se je med zlomom sunkovito raztegnila in ga udarila v roko. Delavec je bil predhodno poučen, da mora tudi to delo opravljati z ustreznim orodjem in ne s prosto roko. Odsotnost z dela je trajala štiri dni.

Delavki AK je med delom na prstančnih strojih padel čistilni valj na stopalo in ji poškodoval palec na nogi. Vzrok nesreče je v tem, da delavke niso pravočasno očistile valjčkov, še preden potisnejo valje iz ležišč. Odsotnost z dela je trajala sedem dni.

Delavcu AJ je med hojo spodrsnilo. Pri padcu si je poškodoval nogo v gležnju. Odsotnost z dela je trajala štiri dni.

Delavec JR je padel z motornega kolesa na poti na delo, ko se je pri srečanju z drugim vozilom umaknil na skrajni rob ceste, tako da ga je zaneslo v občestni jarek. Pri padcu si je poškodoval koleno. Odsotnost z dela je trajala le tri dni.

V mesecu juniju je bilo zaradi nesreč pri delu izgubljenih skupno 23 delovnih dni.

V juliju pa se je dogodila le ena nesreča pri delu, v EE tkalnica.

Delavka MP je zapirala vodovodni ventil po končanem kovanju v kopalnici tkalnice. Močan vodni pritisk pa je prav takrat potisnil ventil iz vodovodne cevi, tako da je curek vroče vode oplazil delavko po obrazu in je dobila manjše opekline. Vzrok temu so bili izrabljeni navoji vodovodne cevi. Odsotnost z dela je trajala sedem dni.

V mesecu juliju je bilo zaradi nesreč pri delu izgubljenih le sedem delovnih dni.

PRIDOBIVANJE IN PREDELAVA TEKSTILNIH SUROVIN

(4. nadaljevanje)

BELJENJE TKANIN

Vprašali ste...

Zaradi aktualnosti smo pri objavljanju sestavkov o pridobivanju in predelavi tekstilnih surovin takrat preskočili nekaj faz in objavljamo že sestavek o enem izmed postopkov v naši novi oplemenitnici

Bombažno vlakno je sestavljeno iz popolnoma bele celuloze in raznih obarvanih snovi, ki dajejo bombažu karakteristično barvo: rdečkasto, sivo, rjavkasto itd. Barva bombaža je odvisna od vrste bombaža, provenience (vira) in raznih drugih faktorjev. Poleg obarvanih snovi v samih vlaknih imamo v tkaninah še precej obarvanih nečistoč, kot so n. pr. ostanki semen. Zaradi svojega umazanega videza so neobdelane surove tkanine skoraj neuporabne za oblačila.

Beljenje imenujemo proces, pri katerem razkrojimo obarvane snovi v tkanini. Belimo vse tkanine, ki se prodajajo kot bele, vse tiskane tkanine ter tkanine, ki jih obarvamo v svetle barve.

Beljenje so poznali pri nas že pred mnogimi sto leti. Poznan je način beljenja v Beli krajini. Lan so razprostrli po travnikih in ga pustili tam več mesecev. Svetloba in zrak sta razkrojila obarvane snovi in tako pobelila lan.

Danes je šlo tako beljenje v pozabo, ker imamo bolj učinkovite postopke beljenja. V današnjih dneh se vrši beljenje skoraj izključno po kemični poti. Kot belilna sredstva uporabljamo take kemične snovi, ki imajo sposobnost v kratkem času razkrojiti obarvane snovi do neobarvanih. Poznamo celo vrsto takih belilnih sredstev, med katerimi se danes največ uporablja natrijev hipoklorit, vodikov peroksid ter natrijev klorit.

Najcenejše in najbolj učinkovito belilno sredstvo je natrijev hipoklorit. Ima pa veliko slabost v tem, da izredno poškoduje vlakna. Hipoklorit ne razkroja samo obarvanih snovi, temveč napada tudi molekule celuloze. Zaradi cepljenja celuloze bombaža izredno pade trdnost tkanin.

Vodikov peroksid je novejšo belilno sredstvo. Ima prednost pred hipokloritom, ker ne poškoduje tako

no beljenje ni bolj uveljavilo, je v previsoki ceni. Beljenje je zaradi velike agresivnosti natrijevega klorita možno le v keramičnih bazenih in napravah iz specialnega nerjavečega jekla.

Poleg pravega beljenja poznamo še optično beljenje. Za doseglo lepše beline se beljene tkanine še optično pobelijo. Optični belilci so snovi, ki spreminjajo nevidno svetlobo v vidno in na ta način vzbudijo v našem očesu občutek večje beline.

Do sedaj smo si bežno ogledali načine beljenja tkanin glede na kemična belilna sredstva. Glede na strojno izvedbo beljenja imamo mnogo načinov. V glavnem imamo pramensko beljenje (v odlagalnih bazenih, J-boxih, kadeh z motovilom itd.) in širinsko (na žigrih na polkontinuirnih širinskih belilnicah).

Na tem mestu ne bi razpravljali o vseh načinih beljenja, temveč si oglejmo le, kako bomo mi belili v naši belilnici.

V oddelek naše belilnice bo spadal smodilni stroj z razškrbilnim koritom, belilni stroj ter pralni stroj z vsemi odprtimi in zaprtimi vozički. Oglejmo si način dela v belilnici:

Surovo blago se bo šivalo v partije, dolge do 7500 m glede na težo artiklov. Taka partija se bo na smodilnem stroju za obojestransko smojenje smodila in nato v impregniranem razškrbilnem koritu impregnirala z razškrbilno floto s temperaturo 60° C. Tako impregnirana tkanina se bo navijala na valj s premerom 150 cm. Tak valj se bo priključil na električni tok in počasi rotiral 24 ur. Med tem časom se škrob encimatsko razgradi.

Sledi izpiranje na pralnem stroju. Razgrajen škrob je treba izprati s toplo in nato še s hladno vodo. Naš pralni stroj sestavljajo tri pralne kadi z velikim pralnim učinkom. Po izpiranju se bo blago spet navilo na valj premera 150 cm.

Tako razškrbljeno blago je pripravljeno za peroksidno beljenje. V posebnih nerjavečih rezervoarjih se bo pripravila peroksidna belilna flota iz vodikovega peroksida, vod-

parilniku se tkanina z direktno paro močno segreje in nato teče direktno v zaprti voziček, kjer se navija na velik valj premera 150 cm. Cel belilni stroj je iz specialnega nerjavečega jekla. Parilnik, v katerem je agresivnost belilnih flot največja, je grajen iz izredno dragega titanovega jekla.

Zaprti vozički iz nerjavečega jekla z 7500 m tkanine, impregnirane z belilno floto, se priključijo na paro in električni tok. Tkanina se na valju vrti. V zaprti voziček se dovaja direktna para, ki stalno ogreva tkanino na 100° C. Tako pustimo 2 uri rotirati tkanine. Med tem časom se izvrši beljenje. Belilna flota reagira z obarvanimi snovmi bombaža in jih razkroji. Po dveh urah gre pobeljena tkanina na izpiranje na izpiralni stroj, se zopet navije na odprti voziček in gre na sušenje.

Beljenje z natrijevim kloritom je enostavnejše. Posmojena nerazškrbljena tkanina se impregnira z belino floto, pusti odležati 2 uri, izpere na pralnem stroju in posuši. Belilnica bo imela izredno veliko kapaciteto 25000 m pobeljenega blaga v 16 urah.

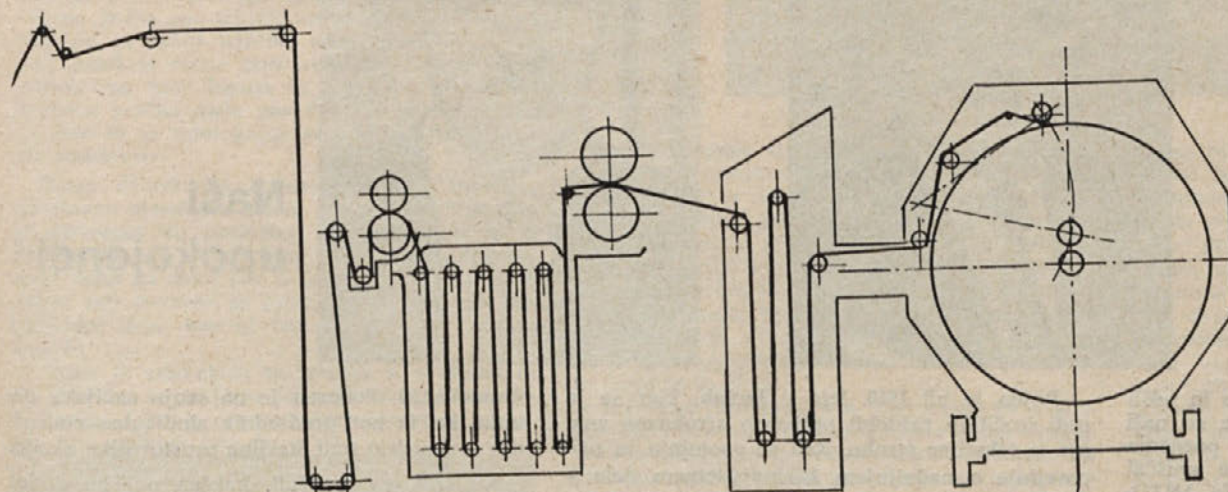
Pralni stroj bo služil za razvijanje, miljenje in izpiranje tiskanih tkanin in tkanino barvanih na foulardu. Delovna širina stroja bo 160 cm.

Ob koncu bi bilo dobro, če poegnemo kratko primerjavo med beljenjem na žigru, katerega večina pozna, in beljenjem na naši bodoči belilnici.

Na žigru se tkanina razškrubi, kuha in beli. Partija na žigru je 500 m, na bodočem belilnem stroju pa 7500 m. Poraba belilnih kemikalij na tm. je pri beljenju na žigru neprimerno večja kot pri beljenju na bodoči belilnici. Strojni čas in delovni čas sta na žigru večja.

Pri večurnem beljenju na žigru se tkanina pretegne. Tako pretegnjena tkanina se tudi na najmodernejšem sušilno-razpenjalnem stroju ne more zravnati. Pri bodočem beljenju ne bo tkanina izpostavljena prevelikim natezanjem in zato se ne bo tako močno deformirala. Iz primerjav sledi, da bomo lahko v bodoče ceneje in bolje belili.

TK

občutno vlaken. Slabost ima v tem, da ne da tako lepe beline kot hipoklorit. Mnogo se rabi kombinirano beljenje s hipokloritom in vodikovim peroksidom.

Belilno sredstvo prihodnosti je natrijev klor, ki da zadovoljivo belino in ne poškoduje vlaken. Beljenje z njim je enostavno, ker ni potrebno predhodno razškrbljenje in izkuhanje. Vzrok, da se klorit-

nega stekla natrijevega luga in omakalnega sredstva ter spustila v impregnirno kad belilnega stroja.

Shematska slika nam prikazuje belilni stroj. Na levi strani stroja se bo priključil odprt voziček z razškrbljeno tkanino. Tkanina bo tekla skozi impregnirno kad z vrelo belilno floto, se med posebnimi ožemalnimi valji ožela in nato tekla skozi parilnik belilnega stroja. V

Za to številko smo prejeli od bralcev iz kolektiva naslednji vprašanji:

KAKŠNE DODATNE PRISPEVKE IZ OSEBNIH DOHODKOV PLACUJEMO

Iz osebnih dohodkov se v našem podjetju plačujeta dva dodatna prispevka: dodatni prispevek za zdravstveno zavarovanje v višini 1,84 % od čistih osebnih dohodkov, ki ga plačuje vsak posameznik, in dodatni prispevek za otroški dodatek v višini 0,40 % od kosmatih osebnih dohodkov, ki ga plačuje podjetje.

Oba dodatna prispevka sta uvedena zaradi primanjkljajev v skladu zdravstvenega zavarovanja oziroma otroškega dodatka. Dodatni prispevek za otroški dodatek plačujejo vsi zaposleni in se obračunava od 1. junija 1967. dalje. Dodatni prispevek za zdravstveno zavarovanje pa plačujejo le tisti delavci, ki imajo bodisi sami kakršenkoli dohodek od kmetijske dejavnosti (katastrski dohodek) bodisi da samo živijo v skupnem gospodinjstvu z nekom, ki ima tak dohodek, če niso oproščeni plačila prispevka od kmetijske dejavnosti.

Posebej opozarjamo, da velja obveznost plačila dodatnega prispevka v višini 1,84 % že od 1. marca 1967. leta dalje, vendar pa se bo zaradi zamude pri ugotavljanju obveznikov tega prispevka obračunal šele pri izplačilu osebnih dohodkov za mesec julij in odtgnil hkrati za vse mesece nazaj.

Da bi člani kolektiva vedeli, kakšni prispevki se plačujejo iz osebnih dohodkov, bodisi iz kosmatih (bruto) bodisi iz čistih (neto), bomo v naslednji številki objavili o tem poseben sestavek. GS

KDO FINANCIRA NASO AMBULANTO

Kot vse obratne ambulante se tudi naša financira iz sredstev socialnega zavarovanja in obeh podjetij — svojih ustanoviteljev.

Socialno zavarovanje plačuje zdravljenje zavarovancev, podjetji pa preventivno dejavnost obratne ambulante (pregledi pred nastopom dela, periodični pregledi mladoletnikov, žena, ki delajo v treh izmenah, in delavcev na zdravju škodljivih delovnih mestih, organizacija prve pomoči, odkrivanje poklicnih obolenj, skrb za preprečevanje nesreč pri delu in podobno).

V lanskem letu je prispevalo socialno zavarovanje 60 %, podjetji pa 40 % predračunskih sredstev za delo ambulante. Po predračunu za letošnje leto bi morale socialno zavarovanje prispevati 5.441.865.— S din podjetja 4.450.135.— S din v sorazmerju na število zaposlenih. Zaradi pomanjkanja sredstev bo delež socialnega zavarovanja nižji in ker je prispevek podjetij odvisen od števila zaposlenih, (letos znaša 310.— S din na mesec na zaposlenega), bo tudi ta prispevek z zmanjšanjem števila delavcev pri nas, nižji. GS

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, ki ste sočustvovali in mi pomagali pri pogrebu.

Jože Krapež

vsega po malem za vse

Mednarodna tekma

NA ZDRAVJE

Mejdun, si pa res slabo vzgojen! Povabil sem te, da spijsva steklenico na moje zdravje, ti si mi pa spraznil polovico kleti.

Veš, zdel si se mi tako bolehen...!

PODPIS

Peter: Očka, ali se znaš podpisati miže?

Oče: Da, sinček.

Peter: Torej podpiši moje spričevalo.

ZVESTOBA

Dva prijatelja vneto razpravljata. »Po tvoje«, vpraša prvi, »katere ženske so najzvestejše — plavalaske, črnolaske ali rdečelaske?«

Drugi razmišlja nekaj časa, nato pa odgovori: »Sive«.

»Kaj je torej manj moško, brisati posodo ali biti tepen od žene?!«

SREČNEZ

Si že slišala? Mojca se poroči. Oh! In kdo je srečni mladenič? Kdor ostane samski.

MED ZALJUBLJENCI

Ona, zaljubljeno: Tone, jaz bom tebi soproga, mama, sestra, prijateljica.

On: Torej poslušaj, »mama«: jaz grem nocoj ven s svojo »prijateljico«. Toda, če bi me iskala moja »soproga«, reci ji, da sem šel s svojo »sestro«...

NOCNE PRAVLJICE

Mala Ana se prebudi ob treh ponoči:

»Mamica, povej mi kako pravljico!«

»Počakaj, punčka, kmalu bo prikolovratil domov oče in nama kar obema skupaj povedal kako pravljico.«

Prišli ... Odšli ...

V mesecu juniju se je zaposlila pri nas: Marinka Bajc, delilka malic v nočni izmeni.

V mesecu juliju pa so se zaposlili pri nas: Vekoslav Ceket, strojni ključavničar
Jože Gomizelj, strojni ključavničar
Viktor Rustja, strugar
Nevo Stegovec, elektromehanik
Vladimir Stibilj, strugar
Danilo Vidic, kurjač

V juniju so prenehali delati:

Gabrijela Batič, privezovalka
Pavla Birsa, tkalka
Terezija Birsa, sukalka
Maks Čermelj, električar
Alojzija Fučka, čistilka blaga
Neva Furlan, čistilka cev
Silvana Juretič, izdelovalka kolekcij

Terezija Lipovž, snažilka obratnih prostorov
Slavka Marc, tkalka
Joža Rustja, čistilka blaga
Anton Stibilj, pomočnik zidarja
Božena Samec, tkalka
Marija Stefančič, predica
Marija Škvarč, predica
Rudi Tomažič, vodja izmene apreture
Ida Vidmar, čistilka blaga
Zmaga Vidmar, čistilka blaga
Albina Ušaj, previjalka

V juliju pa so prenehali delati:

Sonja Golob, raztezalka
Alojz Jug, transportni delavec
Joža Marušič, adjustirka

Stanje zaposlenih na dan 30. junija 1967: 567 žena, 233 moških — skupaj 800 delavcev.

Stanje zaposlenih na dan 31. 7. 1967: 565 žena, 238 moških — skupaj 803 delavci.

NAGRADE ZA REŠEVALCE KRIZANK

Prejeli smo 22 rešitev križanke.

Izžrebani so bili:

za 1. nagrado — 25 N dinarjev
IRENA BIZJAK, natikalka votka;
za 2. nagrado — 15 N dinarjev
CVETKA ERGAVER, terminer;
za 3. nagrado 10 N dinarjev
VOJKA PEČENKO, korespondentka v komerciali.

Izžrebani reševalci naj nagrade dvignejo v blagajni podjetja.

RESITEV KRIZANKE:

čitano vodoravno od zgoraj navzdol:

VIPAVSKA, S, DOLINA, IT, RS, MARA, IEPER, ZAL, AJDOVŠČINA, Č, V, FAUNA, LL, K, MARIBOR, JENKO, AT, V, SARAJEVO, VOLI, ES, IMAM, SENAT, NOBEN, LO, JAKOB, MAROKO, REN, TAM, OD, LOKAVEC, KROM, ANA, OD, POLET, AR.

Naši upokoјenci

Ta mesec so zapustili naše podjetje in odšli v pokoj trije naši sodelavci. Vsi trije so naši dobri znanci: tovariša ALOJZA JUGA poznamo prav dobro iz tistih časov, ko nas je spuščal mimo vhodnih vrat v podjetje; tovariša ANTONA STIBILJA pa smo že podrobneje predstavili v »Tekstilcu«.

Tokrat bi povedali le nekaj skopih podatkov iz življenjske preteklosti tovariša RUDIJA TOMAŽIČA, dolgoletnega vodje oddelkov apreture in barvarne v oplemenitilnici.

Rojen je bil 1910. leta v Jaršah, kjer se je tudi izučil in pridobil potrebno strokovno znanje iz tekstilne stroke. Rad se spominja in pripoveduje o nadaljnem štirinajstletnem delu v Škofji Loki. Ko smo pri nas dobili prve stroje v oplemenitilnici, se je preselil v Ajdovščino. Pri nas je delal ter vodil apreturo in barvarno že od montaže prvih strojev pa do danes. Zanimivi so tudi spomini iz prvih povojnih let, ki jih je urejeno, drugega za drugim, nival v svojem pri-

povedovanju. Ponosen je na svoja akcijska dejanja, ko je kot predsednik sindikalne podružnice organiziral tudi številne prostovoljne akcije.

Ko smo ga vprašali, kakšen naj bo doder vodja proizvodnega oddelka, je odgovoril takole: ... Biti mora strokovno razgledan in prilagodljiv, da se znajde ob novih problemih, hkrati pa mora biti energičen in dosleden takrat, ko je uspeh odvisen predvsem od vloženega truda delavca... Za delovne uspehe pa je pomembno tudi to, da ima ob sebi dobre sodelavce.

Vsem trem dolgoletnim, vestnim in prizadevnim sodelavcem želimo mnogo zdravih in zadovoljnih let!